

E2) ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η έκταση των προσαρμογών εξαρτάται από το μέγεθος της επιχείρησης. Όσο πιο μεγάλη είναι και περισσότερο εκτεθειμένη στο διεθνή ανταγωνισμό τόσο μεγαλύτερο είναι το βάθος των αλλαγών. Ιδιαίτερα οι επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες. Η ανάλυση που ακολουθεί αφορά τους επί μέρους τομείς που επηρεάζονται από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος και έχουν σχέση με τη λειτουργία της επιχείρησης.

E2α) ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Η προσαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων θα απορροφήσει ένα σημαντικό μέρος των κονδυλίων που θα διατεθούν για τη μετάβαση στο ευρώ. Εάν συνυπολογίσουμε και τις δαπάνες που ήδη εκταμιεύθηκαν, για την επίλυση του προβλήματος του έτους 2000 (millennium bug) πιθανόν το ποσοστό αυτό να καλύψει το 40% του συνολικού κόστους προσαρμογής. Οι μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει από τώρα να συνάψουν συμβόλαιο συνεργασίας με μια εταιρία πληροφορικής, η οποία θα αναλάβει το σχεδιασμό και την υλοποίηση των αναγκαίων αλλαγών. Οποιαδήποτε καθυστέρηση εμπεριέχει τον κίνδυνο μη εξεύρεσης στο μέλλον ικανού εξωτερικού συνεργάτη με αποτέλεσμα να προκύψει ανταγωνιστικό μειονέκτημα έναντι ομοειδών επιχειρήσεων, που θα κινηθούν πιο γρήγορα. Το πρόβλημα γίνεται περισσότερο περίπλοκο για τις εταιρίες που απασχολούν από 500 έως 5.000 υπαλλήλους και χρησιμοποιούν πολλά εξατομικευμένα συστήματα.

1) Hardware

Ιδιαίτερης προσοχής χρήζει η ανάγκη να συνειδητοποιήσουν οι επιχειρήσεις ότι ενώ το πρόβλημα του έτους 2000 (millennium bug) ήταν ζήτημα επιβίωσης με ελάχιστο επιχειρησιακό κέρδος, το ευρώ μπορεί και πρέπει να υπαγορεύσει μια συνολική αναθεώρηση και βελτίωση του συστήματος πληροφορικής ώστε να προκύψουν πιο μακροπρόθεσμα οφέλη. Αυτονόητο είναι ότι όσες διαθέτουν σύγχρονα συστήματα θα προβούν μόνο στις αναγκαίες προσαρμογές υλικού και λογισμικού. Όσες, όμως, χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές ξεπερασμένης τεχνολογίας θα πρέπει να επενδύσουν στην αγορά νέων Η/Υ με τους οποίους η προσαρμογή θα είναι ευκολότερη.

Για παράδειγμα, υπάρχουν παλιοί Η/Υ που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στη διπλή αναγραφή των τιμών αλλά ούτε διαθέτουν επαρκή μνήμη για να περιλάβουν τις μελλοντικές εφαρμογές. Στην περίπτωση αυτή η αγορά νέου κεντρικού υπολογιστή είναι απαραίτητη. Αναλυτικά, πρέπει να εξετασθεί η ικανότητα ανταπόκρισης των εξής επί μέρους μονάδων ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος:

- κεντρικός υπολογιστής (mainframe)
- μικροϋπολογιστές (mini - computers)
- εξυπηρετητές πελατών (client servers)
- δίκτυο ατομικών υπολογιστών με εξυπηρετητές (personal computers with servers).
- μη συνδεδεμένοι με δίκτυα ατομικοί υπολογιστές (standalone personal computers).

2) Software

Πολλοί Η/Υ που επεξεργάζονται νομισματικές αξίες πρέπει να αλλάξουν λογισμικό ώστε είτε να γίνουν πολυνομισματικοί, είτε να αποκτήσουν ικανότητα αυτόματης μετατροπής σε εθνικό νόμισμα και σε ευρώ. Η αλλαγή νομίσματος θα επηρεάσει ένα πλήθος εφαρμογών οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι εξής:

- ενσωμάτωση του συμβόλου και του κωδικού του ευρώ
- Μετατροπή σε ευρώ των ιστορικών στοιχείων της επιχείρησης για λόγους συγκρισιμότητας.
- μισθοδοσία προσωπικού, ασφαλιστικές κρατήσεις
- λογιστική
- φορολογικές εφαρμογές
- στατιστική και κοστολογικός έλεγχος
- ηλεκτρονικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου (electronic auditing)
- μονάδα διαχείρισης κινδύνων (risk management unit)

- προγραμματισμός και έλεγχος παραγωγής
- αγορές - πωλήσεις
- χρηματοοικονομική θέση πελατών
- τιμολογήσεις, ναύλοι, αποθήκευση
- διαχείριση χρηματικού και περιουσίας της επιχείρησης.

Η επιχείρηση πρέπει να απαιτήσει από τον προμηθευτή λογισμικού όπως όλες οι εφαρμογές ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις μετατροπής και στους κανόνες στρογγυλοποίησης. Για να επιτευχθεί μείωση του κόστους πρέπει να διερευνηθεί:

α) στις μεγάλες επιχειρήσεις που διαθέτουν Διεύθυνση Πληροφορικής εάν μερικές απλές προσαρμογές μπορεί να πραγματοποιηθούν με ίδια μέσα και χωρίς προσφυγή σε εξωτερικό συνεργάτη.

β) σε περίπτωση στρατηγικών συμμαχιών μεταξύ επιχειρήσεων που διαθέτουν ομοειδή συστήματα πληροφορικής εάν η διαπραγμάτευση με τον εξωτερικό συνεργάτη είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί από κοινού προκειμένου να επιτευχθούν μειωμένες τιμές για την αγορά πακέτων λογισμικού.

3) Δίκτυα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα θα αποκτήσουν οι επιχειρήσεις που θα διαθέτουν όλα τα σύγχρονα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τους προμηθευτές και τους πελάτες τους. Σωρευτικά ή εναλλακτικά πρέπει να εγκαταστήσουν ή να βελτιώσουν τη λειτουργία των εξής συστημάτων:

- ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)
- δίκτυο Internet
- διεπιχειρησιακά συστήματα, ηλεκτρονικές ανταλλαγές δεδομένων (EDI).

Ιδιαίτερη συμβολή στην προώθηση των πωλήσεων στη ζώνη του ευρώ διαδραματίζει η ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων (Electronic Data Interchange, EDI). Πρόκειται για τις παραγγελίες, τις τιμολογήσεις αλλά και τη μετάδοση πληροφοριών στα πλαίσια ενός αποτελεσματικού μάρκετινγκ. Επίσης το σύστημα Internet μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου που αρχίζει να αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς. Έχει διαπιστωθεί ότι η χρήση του δικτύου Internet επάγεται μείωση του κόστους των συναλλαγών κατά 50%. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι χρήστες του συστήματος είναι η ασφάλεια των συναλλαγών που απειλείται από την παρεμβολή τρίτων προσώπων και ιδιαίτερα των χάκερς. Πολλές εταιρίες λογισμικού εργάζονται αυτή την περίοδο για να βελτιώσουν το σύστημα ώστε το εμπόριο και κύρια οι διακανονισμοί πληρωμών να διενεργούνται με πλήρη ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

1) Λογιστική

Η μετάβαση στο ευρώ θα είναι ουδέτερη από λογιστική άποψη, θα χρειασθούν όμως ορισμένες προσαρμογές. Οι διαφορές στο συνάλλαγμα που θα προκύψουν από τη χρήση του ενιαίου νομίσματος πρέπει να εγγραφούν στο αποτέλεσμα του οικονομικού έτους έως και την 31η Δεκεμβρίου 2001 εκτός εάν η σύμβαση καλύπτει μια μελλοντική συναλλαγή. Υπάρχουν δύο παραδεκτές μέθοδοι μετατροπής:

- **η τιμή κλεισίματος / καθαρής επένδυσης** η οποία θεωρεί τα στοιχεία του ισολογισμού, που αφορούν πράξεις σε συνάλλαγμα, σαν σύνολο και μετατρέπει αυτά με την τιμή κλεισίματος. Τα αποτελέσματα χρήσεως μετατρέπονται είτε με τη μέση ετήσια τιμή, είτε με την τιμή κλεισίματος. Οι πράξεις σε συνάλλαγμα θεωρούνται σαν ανεξάρτητη ενότητα που δεν ενσωματώνεται στους λογαριασμούς της μητρικής εταιρίας. Οι συναλλαγματικές διαφορές καταλογίζονται απευθείας στην καθαρή θέση του ενοποιημένου ομίλου.

- **η χρονική μέθοδος** που αντιμετωπίζει τις πράξεις σε συνάλλαγμα σαν αναπόσπαστο μέρος της μητρικής εταιρίας. Τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού σε συνάλλαγμα μετατρέπονται στο ενιαίο νόμισμα με την ιστορική ισοτιμία της ημερομηνίας απόκτησης ή της τελευταίας αναπροσαρμογής τους.

Οι μετατροπές σε ευρώ θα πραγματοποιηθούν με τις αμετάκλητες ισοτιμίες μετατροπής. Για την Ελλάδα οι ισοτιμίες αυτές που αφορούν την ισοτιμία με το ευρώ ισχύουν από 1/1/2001. Κανονικά όλες οι πραγματοποιηθείσες συναλλαγματικές διαφορές, που αφορούν νομισματικά ποσά, πρέπει να μεταφερθούν στα αποτελέσματα χρήσεως.

Όμως, λόγω της πολιτικής της σκληρής δραχμής που ακολουθείτο μπορεί να προκύψουν διαφορές σε μεγάλη κλίμακα. Όπως είναι γνωστό, προκειμένου να διευκολυνθούν οι προσπάθειες για αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η δραχμή είχε απολέσει το 50% της υποτίμησης. Την 1η Ιανουαρίου 2001 ισχύει η αμετάκλητη ισοτιμία μετατροπής (1 ευρώ - 340,75 δρχ.) η οποία είναι μεγαλύτερη των προηγούμενων ετών. Ο απότομος καταλογισμός συσσωρευμένων για μεγάλο χρονικό διάστημα θετικών διαφορών μπορεί να επηρεάσει θεαματικά τα αποτελέσματα χρήσεως και να προκύψει μεγάλη φορολογική επιβάρυνση. Για το λόγο αυτό πρέπει να επιτραπεί η κατανομή των θετικών διαφορών σε περισσότερες χρήσεις μετά την εισαγωγή του ευρώ.

Οι λογιστές της επιχείρησης πρέπει να λάβουν υπόψη:

- τη συνύπαρξη του εθνικού νομίσματος και του ευρώ στη μεταβατική περίοδο.
- την ανάγκη δημοσίευσης των λογαριασμών, επεξεργασίας των ιστορικών δεδομένων και των απαιτήσεων της εσωτερικής στατιστικής.
- την επίδραση της εισαγωγής του ευρώ στη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου και των μερισμάτων. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί για την πληροφόρηση των μετόχων.
- την κατάργηση λογαριασμών από 1/1/2002 που τηρούνται στα εθνικά νομίσματα της ζώνης του ευρώ και το κλείσιμο των τραπεζικών λογαριασμών που πιθανόν τηρούνται στα ίδια νομίσματα.
- την καταχώρηση πρόβλεψης στον ισολογισμό για το κόστος προσαρμογής στο ενιαίο νόμισμα.
- την εφαρμογή των κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης. Στο μέτρο που οι κανονισμοί της Ε.Ε. δεν καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις πρέπει να εφαρμοσθούν σταθεροί κανόνες που θα είναι σε γνώση των μετόχων και πελατών.

2) Φορολογικά ζητήματα

Μετά την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος δεν θα υπάρχουν συναλλαγματικές διαφορές εφόσον οι επιχειρήσεις θα συναλλάσσονται αποκλειστικά σε ευρώ. Οι αρνητικές διαφορές θα μεταφερθούν αμέσως στα αποτελέσματα χρήσεως και από την άποψη αυτή θα υπάρξει μείωση των φορολογικών βαρών. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη που προκύπτουν από αναπροσαρμογή δεν θα αναγνωρίζονται σαν εισόδημα. Οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές θα μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσεως εάν υπερβαίνουν τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη που είχαν καταγραφεί στο λογαριασμό αναπροσαρμογής.

Οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές θα μπορούσαν να αντιλογισθούν τα επόμενα χρόνια και όχι να συμψηφιστούν έναντι μελλοντικών μη πραγματοποιηθέντων κερδών. Όλες οι παραπάνω αρχές, η εφαρμογή των οποίων θα επηρεάσει τα αποτελέσματα χρήσεως και τις φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης, μπορεί να ισχύουν στις περισσότερες χώρες της ζώνης του ευρώ, αλλά αναγκαίο είναι να κατοχυρωθούν νομοθετικά στη χώρα μας.

Σε ποιο νόμισμα όμως θα υποβάλλονται οι φορολογικές δηλώσεις; Το Ελληνικό Υπουργείο Οικονομικών καθόρισε το εξής χρονοδιάγραμμα

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Τήρηση βιβλίων	
Χρήση 2000	Σε δραχμές
Χρήση 2001	Σε δραχμές ή ευρώ με ανέκκλητη επιλογή του φορολογούμενου και έναρξη εφαρμογής στην αρχή μιας φορολογικής περιόδου του ΦΠΑ (την πρώτη του μήνα για τους τηρούντες βιβλία τρίτης κατηγορίας, την πρώτη ημερολογιακού διμήνου ή τριμήνου για τους τηρούντες βιβλία εσόδων - εξόδων και αγορών αντίστοιχα).
Χρήση 2002	Σε ευρώ

Εκδοση Στοιχείων	
Χρήσεις 2000 και 2001	Σε δραχμές ή σε δραχμές και ευρώ (με διπλή αναγραφή τιμών)
Χρήση 2002	Σε δραχμές και ευρώ πλην ΦΤ μηχανών. Σταδιακή προσαρμογή σε ευρώ. Από 1/3/2000 σε ευρώ.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ	
Από 1/1/2000 μέχρι 31/12/2000 (Οι φορολογικές δηλώσεις αφορούν το έτος 2000 και θα υποβληθούν μέσα στη μεταβατική περίοδο του 2000).	Φορολογικές δηλώσεις σε δραχμές
Από 1/1/2001 μέχρι 31/12/2001 Η περίπτωση αυτή αφορά εισοδήματα κτηθέντα τη μεταβατική περίοδο	Περιοδικές φορολογικές δηλώσεις σε δραχμές ή σε ευρώ μετά από ανέκκλητη επιλογή και <u>μόνο εφόσον η δήλωση υποβάλλεται στη μεταβατική περίοδο (2001).</u>
Φορολογικές δηλώσεις μετά την κυκλοφορία του ενιαίου ευρωπαϊκού τραπεζογραμμάτιου και κέρματος. Αφορά εισοδήματα της μεταβατικής περιόδου για την οποία η φορολογική δήλωση υποβάλλεται μετά την 1/1/2002.	Υποχρεωτικά σε ευρώ

Εκκαθαριστικό σημείωμα	
Ετος 2000	Σε δραχμές
Ετος 2001	Για όσες δηλώσεις υποβληθούν σε ευρώ ο υπολογισμός του φόρου και το εκκαθαριστικό σημείωμα σε ευρώ, αλλά το τελικό ποσό σε δραχμές
Ετος 2002	Σε ευρώ

Πληρωμή φόρων, τελών, εισφορών, κινητών αξιών κλπ

Μέχρι την 31/12/2001

Μέσω των Δημοσίων
Οικονομικών Υπηρεσιών σε
δραχμές. Μέσω του
τραπεζικού συστήματος και
σε ευρώ

Από 1/1/2002

Σε ευρώ

Το ευρώ μπορούν να εισαγάγουν κατά τις τελωνειακές συναλλαγές τους νομικά πρόσωπα και το Δημόσιο από 1/1/2001 έως 31/12/2001. Αυτό προβλέπεται από την Εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών Τ6523/419 που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 9 του Νόμου 2842/2000. Τα ανωτέρω πρόσωπα μπορούν να κάνουν χρήση του ευρώ σε όλες τις δηλώσεις τους στις τελωνειακές υπηρεσίες δηλαδή στη διασάφηση, στην ειδική δήλωση φόρου κατανάλωσης και λοιπών φορολογιών με την προϋπόθεση ότι έχουν υποβάλει ανέκκλητη δήλωση προς την αρμόδια φορολογική και τελωνειακή αρχή. Αντίθετα τα φυσικά πρόσωπα δεν έχουν δικαίωμα χρήσης του ευρώ στα τελωνεία κατά τη διάρκεια του 2001. Όμως, το έτος 2001 η βεβαίωση, η είσπραξη και η επιστροφή δασμών και φόρων αλλά και οποιοσδήποτε πληρωμές μέσω των τελωνειακών υπηρεσιών θα γίνονται μόνο σε δραχμές. Η μετατροπή πραγματοποιείται με τον αμετάκλητο συντελεστή μετατροπής 1 ευρώ=340,75 δραχμές.

Ε2γ) ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΕ ΕΥΡΩ

Σύμφωνα με την αρχή no compulsion - no prohibition οι επιχειρήσεις δεν είναι υποχρεωμένες να μετατρέψουν την αξία των μετοχών τους σε ευρώ πριν από την 1/1/2002. Συνιστάται όμως η μετατροπή να γίνει τη στιγμή που οι εκδότριες εταιρίες θα επιλέξουν να ξεκινήσουν τη δημοσίευση των οικονομικών τους καταστάσεων σε ευρώ. Στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (2001) μπορεί οι μετοχές να είναι εκτεφρασμένες σε δραχμές αλλά ταυτόχρονα και σε ευρώ με το σύστημα της διπλής αναγραφής των τιμών. Πάντως πολλές μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις είναι πιθανόν να προχωρήσουν στη μετατροπή σε ευρώ στην αρχή ή κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Η μετατροπή της ονομαστικής αξίας σε ευρώ θα οδηγήσει σε μια ακέραια ονομαστική αξία. Οι επιχειρήσεις είναι ελεύθερες να επιλέξουν τη στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας των μετοχών τους. Στην Ε.Ε. επικρατεί η άποψη της εξίσωσης της ονομαστικής αξίας με 1 ευρώ προκειμένου να διευκολυνθεί η ανταλλαγή των μετοχών και να αποφευχθεί η διαπραγματεύση σε μη ακέραιες μονάδες. Για το λόγο αυτό προτείνεται η αύξηση / μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και η ισόποση αύξηση / μείωση του αποθεματικού. Εξετάζεται επίσης η λύση των μετοχών χωρίς ονομαστική αξία:

1) Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

Η ονομαστική αξία κάθε μετοχής στρογγυλοποιείται σε 1 ευρώ και το υπερβάλλον κεφάλαιο που απαιτείται καλύπτεται από τα αποθεματικά. Αυτονόητο είναι πως η λύση αυτή μπορεί να επιλεγεί από τις μεγάλες επιχειρήσεις που διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο αποθεματικών.

2) Μείωση μετοχικού κεφαλαίου

Η ονομαστική αξία κάθε μετοχής στρογγυλοποιείται σε 1 ευρώ και το πλεονάζον κεφάλαιο μεταφέρεται στα αποθεματικά. Η λύση αυτή μπορεί να έχει επιπτώσεις στη φερεγγυότητα και την πιστοληπτική ικανότητα μίας εταιρίας και γι' αυτό μπορεί να εφαρμοστεί μετά από ειδική έγκριση.

3) Μετοχές χωρίς ονομαστική αξία (no par value shares)

Η ύπαρξη μετοχών χωρίς ονομαστική αξία προβλέπεται από τη Δεύτερη Κοινοτική Εταιρική Οδηγία του 1976 και εφαρμόζεται ήδη στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο. Διαδεδομένη είναι επίσης και στις ΗΠΑ. Ορισμένα κράτη μέλη της Ε.Ε. πιθανόν να προβούν στη νομοθετική κατοχύρωση της ανωτέρου ευχέρειας. Σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής δεν είναι η επιβολή υποχρέωσης αλλά η προαιρετική εφαρμογή προκειμένου να διευκολυνθούν στη μετατροπή του μετοχικού τους κεφαλαίου σε ευρώ.

Για παράδειγμα μια εταιρία έχει κεφάλαιο 50.000.000 δρχ. διαιρούμενο σε 50.000 μετοχές. Με τη μέθοδο της μη ονομαστικής αξίας, η αξία της κάθε μετοχής είναι $500.000.000 : 50.000 = 10.000$ δρχ. Ένας μέτοχος που κατέχει 5.000 μετοχές έχει το 10% του μετοχικού κεφαλαίου. Μετά τη μετατροπή σε ευρώ ο αριθμός των μετοχών θα παραμείνει ο ίδιος και ο ανωτέρω μέτοχος θα εξακολουθεί να έχει το 10% του μετοχικού κεφαλαίου. Δηλαδή με τη μέθοδο αυτή δεν είναι αναγκαία καμία αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου. Υπάρχουν δύο τύποι μη ονομαστικών μετοχών:

4) Η αληθής εκδοχή (the true version or the true no par value variant)

Εφαρμόζεται κύρια στις ΗΠΑ και τον Καναδά και αναγνωρίζει τη μετοχή σαν κλάσμα του μετοχικού κεφαλαίου. Αποφεύγει την πολυπλοκότητα που μπορεί να προκύψει με την απονομή μιας ονομαστικής αξίας στην μετοχή η οποία μπορεί να διαφέρει σημαντικά από τη χρηματιστηριακή αξία αυτής. Έχει επίσης τα εξής πλεονεκτήματα:

- εξαφανίζει τη διάκριση μεταξύ της ονομαστικής αξίας και της τιμής έκδοσης η οποία μπορεί να είναι μεγαλύτερη της ονομαστικής αξίας (share premium).
- παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στη διευθέτηση της δομής του μετοχικού κεφαλαίου. Ετσι αν μια μετοχή διαπραγματεύεται στο χρηματιστήριο σε τιμή πολύ υψηλότερη της ονομαστικής, το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να διαιρεθεί σε ένα μεγαλύτερο αριθμό μετοχών (split) προκειμένου να βελτιωθεί η εμπορευσιμότητα αυτών.
- η έννοια της ονομαστικής αξίας υπό την ιστορική της σύλληψη έχει χάσει τη σημασία της. Η προστασία των πιστωτών και των μετόχων μπορεί να επιτευχθεί σήμερα με άλλα μέσα. Εξ άλλου πολλές κρατικές αλλά και μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις προβαίνουν σε αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου με αναφορά στη χρηματιστηριακή αξία της μετοχής που είναι συνήθως πολύ μεγαλύτερη της ονομαστικής.
- εάν η χρηματιστηριακή αξία πέσει κάτω από την ονομαστική αξία, η εταιρία μπορεί να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο με την έκδοση νέων χωρίς ονομαστική αξία μετοχών κάτω από το άρτιο.

5) Η λογιστική εκδοχή (the accountable par version or variant)

Η λογιστική εκδοχή είναι περισσότερο περιοριστική, διότι βασίζεται στην αρχή της ισοτιμίας. Ας υποθέσουμε ότι μια έκδοση αποτελείται από 1.000 μετοχές προς 4.000 δρχ. η μετοχή. Η υπόλογη αξία είναι 4.000 δρχ.

Εάν η επόμενη έκδοση πραγματοποιηθεί σε υψηλότερη τιμή, η υπόλογη αξία αυτόματα αναπροσαρμόζεται σε ένα αριθμό ίσο με το συνολικό ποσό του μετοχικού κεφαλαίου (χωρίς να υπολογίζονται τα αποθεματικά) διαιρούμενο με τον αριθμό των υπό έκδοση μετοχών. Οι νέες μετοχές μπορεί να μην εκδοθούν σε μια τιμή μικρότερη από την υπόλογη αξία. Χωρίς αυτό, ζητήματα μείωσης ή αύξησης (discount or premium) δεν θα προκύψουν.

Η μέθοδος της λογιστικής αξίας είναι λιγότερη ευέλικτη για τους εξής λόγους:

- ενδέχεται να δημιουργήσει ένα τεχνητό κατώτατο όριο για την αξία των νέων υπό έκδοση μετοχών, διότι οι μετοχές δεν μπορούν να εκδοθούν σε μια τιμή κατώτερη της υπόλογης αξίας.
- δεν θα απλοποιούσε τους κανόνες περί μετοχικού κεφαλαίου και θα διαιώνιζε πολλές από τις τεχνικές διακρίσεις και τους περιορισμούς που συνδέονται με τις μετοχές ονομαστικής αξίας. Στην πράξη οι μετοχές υπόλογης αξίας διαπραγματεύονται με έναν παρόμοιο τρόπο όπως και οι μετοχές ονομαστικής αξίας.

Για τους ανωτέρω λόγους, συνιστάται στα κράτη μέλη της Ε.Ε. που προτίθενται να εισάγουν νομοθετικά την έννοια των μετοχών μη ονομαστικής αξίας να προτιμήσουν την αληθή εκδοχή (the true version).

6) Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

Το Χ.Α.Α. έχει αρχίσει την προετοιμασία για τις αναγκαίες προσαρμογές και έχει καταλήξει στο μάστερ πλαν που θα εφαρμοσθεί σύμφωνα και με το Νόμο 2842/27-9-2000:

Από 1/1/2001 μέχρι 31/12/2001

Κατά την ετήσια για τη χώρα μας μεταβατική περίοδο:

- οι εντολές και οι τιμές μετοχών εκφράζονται σε ευρώ.
- οι συναλλαγές πραγματοποιούνται σε ευρώ.
- ο συμψηφισμός και ο διακανονισμός των συναλλαγών πραγματοποιείται σε ευρώ.
- οι βάσεις δεδομένων και οι ημερήσιες αναφορές των τιμών τηρούνται σε ευρώ.
- η λογιστική αντιμετώπιση των λογαριασμών πελατών σε ευρώ ή σε δραχμές.

Από 1/1/2002 και εξής

Όλες οι συναλλαγές θα γίνονται σε ευρώ. Καταργούνται οι μεταβατικές διευκολύνσεις συναλλαγής και εξόφλησης τίτλων σε δραχμές. Δηλαδή, το Χ.Α.Α. αγνοεί οποιοσδήποτε μεταβατικές ρυθμίσεις, που μπορούσαν να υπάρξουν στη διάρκεια του διμήνου της συγκυκλοφορίας, και δέχεται το ευρώ σαν το μόνο νόμιμο χρήμα από 1/1/2002 αντί για τις 1/3/2002. Πρόκειται για ένα μίνι "Bing - Bang".

Ε26) ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Είναι προφανές ότι με την εισαγωγή του ευρώ θα προκύψουν νέα μέσα και συστήματα πληρωμών ενώ τα παλιά θα προσαρμοσθούν για να παρέχουν υπηρεσίες και στο νέο νόμισμα. Οι μεγάλες επιχειρήσεις εξυπηρετούνται σήμερα από τις τράπεζες για τη διεκπεραίωση των συναλλαγών τους. Επόμενα, παρακολουθούν με ενδιαφέρον τις εξελίξεις στα μέσα και στα συστήματα πληρωμών για δύο κύρια λόγους: α) για τον τρόπο διακανονισμού των πράξεων τους με τους πελάτες και τη χρήση των νέων μέσων προκειμένου να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια των συναλλαγών, β) για το κόστος προσαρμογής και το κόστος χρήσης των νέων μέσων πληρωμών και διακανονισμών.

Σήμερα, παρατηρείται ότι το πλαστικό και ηλεκτρονικό χρήμα κερδίζει συνεχώς έδαφος σε βάρος των άλλων μέσων πληρωμής. Η επιταγή δεν είναι διαδεδομένη όπως σε άλλες χώρες της Ε.Ε. ενώ τα τραπεζογραμμάτια εξακολουθούν παρά την επίθεση που δέχονται να αποτελούν το κύριο μέσο πληρωμής. Η σημασία των κερμάτων έχει αισθητά υποχωρήσει λόγω του βάρους και των διαστάσεών τους που τα καθιστά δύσχρηστα στις συναλλαγές.

Ταυτόχρονα, βλέπουμε να αυξάνονται οι άμεσες χρεώσεις (χρέωση των τιμολογίων των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ κλπ) σε τραπεζικούς λογαριασμούς) ενώ σχετική πρόοδος υπάρχει στο phone και home banking. Στην ανάλυση που ακολουθεί παρατίθενται περιληπτικά οι εξελίξεις στα μέσα και στα συστήματα πληρωμών με αναφορά στην εισαγωγή του ευρώ. Οι μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να επιλέξουν το δικό τους σενάριο μετάβασης αλλά ταυτόχρονα να αποφασίσουν εάν θα δέχονται τα μέσα πληρωμής σε ευρώ την περίοδο που οι ίδιες δεν έχουν εισαγάγει το ενιαίο νόμισμα.

α) Τραπεζογραμμάτια

Η μικρότερη αξία τραπεζογραμματίου σήμερα είναι 100 δραχ., ενώ η μικρότερη αξία τραπεζογραμματίου ευρώ θα είναι σύμφωνα με την αμετάκλητη ισοτιμία (340,75 X 5), 1.703,75 δραχμές. Προκύπτει μία δυσκολία εθισμού των υπαλλήλων αλλά και των πελατών. Το ίδιο θα συμβεί και με τις ανώτερες αξίες του τραπεζογραμματίου. Σήμερα, η ανώτερη αξία είναι των 10.000 δραχ. ενώ η αντίστοιχη είναι αυτή των 500 ευρώ, δηλαδή ισότιμη με 170.375 δραχμές. Τα 10 ευρώ θα αντιστοιχούν με 3.407,5 δραχ. τα 20 ευρώ με 6.815 δραχ., τα 50 ευρώ με 17.037,5 δραχ. τα 100 ευρώ με 34.075 δραχ. και τα 200 ευρώ με 68.150 δραχ. Οι δύο ανώτερες αξίες των 200 και 500 ευρώ δεν αναμένεται να έχουν μεγάλη κυκλοφορία όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στις άλλες χώρες της ζώνης. Όμως, επειδή το τραπεζογραμμάτιο αποτελεί το ασφαλέστερο μέσο πληρωμής και το τραπεζογραμμάτιο ευρώ θα έχει επαυξημένα χαρακτηριστικά ασφαλείας οι μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση του. Πρόβλημα θα προκύψει την περίοδο της συγκυκλοφορίας (1/1 με 28/2/2002) όπου οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να δέχονται τραπεζογραμμάτια είτε σε ευρώ, είτε σε δραχμές. Προκειμένου να διευκολυνθεί η απόσυρση οφείλουν:

- να προμηθευτούν έγκαιρα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ.
- να δέχονται δραχμές αλλά να δίνουν ρέστα σε ευρώ.

Επίσης πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι το πιστωτικό σύστημα, λόγω του ανταγωνισμού, θα εφαρμόσει διακριτική μεταχείριση όσον αφορά την ανταλλαγή τραπεζογραμματίων. Μικρότερη όμως προμήθεια θα εισπράττεται για τους καλούς πελάτες. Διαφοροποίηση επίσης θα υπάρχει και μεταξύ τραπεζών όσον αφορά την προμήθεια ανταλλαγής. Η ίδια πολιτική θα ακολουθηθεί και στις προμήθειες μετατροπής όπως θα δούμε παρακάτω. Επόμενα, οι δεσμοί που θα αναπτυχθούν μεταξύ μεγάλων επιχειρήσεων και τράπεζας ή ομίλου τραπεζών θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο όχι μόνο στο ύψος των επιτοκίων χρηματοδοτήσεων αλλά και στο ύψος των προμηθειών.

β) Κέρματα

Η σημασία του κέρματος σαν μέσου πληρωμών αναβαθμίζεται με το ευρώ. Σήμερα, στην Ελλάδα η ανώτατη κερματική αξία είναι αυτή των 100 δραχ. Η ανώτατη κερματική αξία ευρώ αντιστοιχεί με 681,5 δραχ. Επόμενα τα κέρματα θα καλύψουν ένα μέρος των συναλλαγών αξίας από 100 έως 1000 δραχ. ίσως και μέχρι 1500 δραχ. Εκτιμάται ότι λόγω του μικρότερου βάρους και σχήματος το κέρμα ευρώ θα τύχει ευνοϊκότερης υποδοχής από το ελληνικό κοινό σε σύγκριση με το σημερινό μεγάλων διαστάσεων και βάρους δραχμικό κέρμα. Οι μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις που σήμερα αποφεύγουν τη χρήση ικανής ποσότητας κερμάτων πρέπει να λάβουν υπόψη ότι η κατάσταση θα αλλάξει άρδην με την εισαγωγή του κέρματος ευρώ. Κατά συνέπεια πρέπει να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους και να προετοιμασθούν για να αντιμετωπίσουν την εκτόπιση των μικρών χάρτινων αξιών από τις μεγαλύτερες κερματικές αξίες ευρώ.

γ) Τήρηση λογαριασμών ρευστών διαθεσίμων

Στις διάφορες φάσεις τίθενται τα ακόλουθα ερωτήματα για τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν διασυννοριακές συναλλαγές:

- από 1/1/99 μέχρι τις 31/12/2000 όπου το ευρώ θα είναι για την Ελλάδα ξένο νόμισμα: οι επιχειρήσεις θα ανοίξουν λογαριασμούς όψεως σε ευρώ; Θα αποτιμούν τον λογαριασμό ταμείων και σε ευρώ με τη μέθοδο της διπλής αναγραφής; Σίγουρα όχι.
- από 1/1/2001 μέχρι της 31/12/2001 οπότε η δραχμή θα είναι μη δεκαδική υποδιαίρεση του ευρώ: εάν η επιχείρηση απασχολεί πάνω από 10 εργαζόμενους υποχρεούται από 1/1/2001 στην απεικόνιση των ταμειακών

λογαριασμών σε δραχμές και ευρώ. Εάν η επιχείρηση είναι εξαγωγική ή εισαγωγική ή γενικά έχει διασυνοριακές συναλλαγές πρέπει να ανοίξει λογαριασμό όψεως σε ευρώ, διότι πιθανόν οι προμηθευτές και οι πελάτες της να απαιτούν διακανονισμούς σε ευρώ. Πρέπει επίσης να διερευνήσει εάν η τράπεζα με την οποία συναλλάσσεται εισπράττει προμήθεια και σε ποιο ποσοστό για τη μετατροπή ποσών σε ευρώ ή νομίσματα κρατών της ζώνης σε δραχμές.

- την περίοδο της συγκυκλοφορίας είναι απαραίτητη η παράλληλη απεικόνιση των λογαριασμών ταμείου και το άνοιγμα λογαριασμών σε ευρώ. Η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να δέχεται μετρητά και σε δραχμές και σε ευρώ ενώ ταυτόχρονα πρέπει να ενταχθεί στη διαδικασία της σταδιακής απόσυρσης των εθνικών νομισμάτων. Απαραίτητη είναι η διερεύνηση εάν η τράπεζα με την οποία συναλλάσσεται θα εισπράττει προμήθεια ή όχι στην ανταλλαγή τραπεζογραμματίων δραχμών - ευρώ.

δ) Επιταγές - Εμβάσματα – Εντολές

Από 1/1/99 μέχρι την 31/12/2000 το ευρώ κυκλοφορεί σαν λογιστικό χρήμα στα κράτη μέλη της ΟΝΕ και για την Ελλάδα ήταν ξένο νόμισμα. Επόμενα, οι εκδιδόμενες στην Ελλάδα εντολές, επιταγές και τα αποσπελλόμενα εμβάσματα σε ευρώ θεωρούνται συναλλαγές σε ξένο νόμισμα. Στη φάση αυτή οι μεγάλες επιχειρήσεις που έχουν διασυνοριακές συναλλαγές έπρεπε να αποφασίσουν αν θα ανοίξουν τραπεζικούς λογαριασμούς σε ευρώ. Στη λήψη της σχετικής απόφασης βάρυνε το μέγεθος των διασυνοριακών συναλλαγών τους και η επιθυμία των προμηθευτών ή πελατών τους να χρησιμοποιούν σαν νόμισμα συναλλαγής το ενιαίο νόμισμα. Το έτος 2001, που αποτελεί τη μεταβατική περίοδο για τη χώρα μας, το ευρώ σαν λογιστικό χρήμα θα είναι νόμιμο μέσο πληρωμής και θα διακινείται παράλληλα με τη δραχμή της οποίας η ισοτιμία με το ευρώ από 1/1/2001 έχει αμετάκλητα κλειδωθεί. Επιταχύνεται η διαδικασία έκδοσης ευρωεπιταγών και πολλαπλασιάζονται τα εμβάσματα και οι εντολές πληρωμής σε ευρώ. Οι επιταγές σε ευρώ θα διακανονίζονται μέσω των Γραφείων Συμφηφισμού που λειτουργούν στην Τράπεζα της Ελλάδος. Τα εμβάσματα και οι εντολές μεγάλων ποσών θα περνούν μέσα από το σύστημα Ερμής και όσες έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα θα διακανονίζονται μέσω του διευρωπαϊκού συστήματος TARGET το οποίο δέχεται πληρωμές μόνο σε ευρώ.

ε) Πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες

Από 1/1/99 μέχρι 31/12/2000 το ευρώ ήταν νόμισμα συναλλαγών στα κράτη μέλη της Ε.Ε. χωρίς παρέκκλιση. Όσες τράπεζες στην Ελλάδα είναι μέλη διεθνών οργανισμών (π.χ. VISA, EUROPAY κτλ) που εκδίδουν διεθνείς κάρτες α) τηρούν σε ευρώ το λογαριασμό σε ανταποκριτή που χρησιμοποιείται για το διακανονισμό των διεθνών συναλλαγών μέσω των ανωτέρω λογαριασμών, β) πραγματοποιούν την επεξεργασία των εισερχόμενων συναλλαγών είτε σε ευρώ, είτε σε εθνικό νόμισμα, ενώ το νόμισμα στο οποίο πραγματοποιείται η χρέωση μπορεί να είναι το ευρώ.

Από 1/1/2001 είναι πιθανή η έκδοση από το χρηματοπιστωτικό σύστημα καρτών σε ευρώ. Δεν είναι βέβαιο, όμως, πως θα έχουν προσαρμοσθεί οι αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές για να γίνεται ανάληψη δραχμών από λογαριασμό ευρώ ή αν θα έχουν προσαρμοσθεί τα EFTPOS ώστε η χρέωση σε δραχμές να γίνεται με κάρτα ο λογαριασμός της οποίας τηρείται σε ευρώ. Τα ίδια ισχύουν για τις καταθέσεις και μεταφορές ποσών από λογαριασμό σε ευρώ σε λογαριασμό δραχμών και αντίστροφα.

Το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων εστιάζεται στα ακόλουθα ζητήματα:

- εάν θα είναι δυνατή η πίστωση των λογαριασμών τους σε ευρώ με το προϊόν συναλλαγής με χρήση δραχμικών καρτών και αντίστροφα και με ποια προμήθεια και λοιπά έξοδα.
- η μετατροπή με βάση τις αμετάκλητες ισοτιμίες θα επιβαρύνεται ή όχι με προμήθεια;
- ποιο επιτόκιο θα εφαρμόζεται; το επιτόκιο δραχμών ή ευρώ; το ζήτημα αυτό αφορά κύρια διασυνοριακές συναλλαγές.

ζ) Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ΑΤΜς)

Οι προμηθευτές λογισμικού για τα ΑΤΜς έχουν ζητήσει μακρά μεταβατική περίοδο και εξάντληση όλου του διμήνου της συγκυκλοφορίας προκειμένου να προλάβουν να προσαρμόσουν τις μηχανές ώστε να λειτουργούν σε ευρώ. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν κατά τη διάρκεια της περιόδου πριν από την εισαγωγή του ενιαίου τραπεζογραμματίου και κέρματος θα έχουν τροποποιήσει το λογισμικό των ΑΤΜς ώστε:

α) να έχουν τη δυνατότητα αποδοχής καρτών έκδοσης ελληνικών τραπεζών σε ευρώ για την πραγματοποίηση αναλήψεων του ισόποσου σε δραχμές.

β) να είναι εφικτή η αποδοχή κάρτας ευρώ για ανάληψη ή κατάθεση δραχμών με αντίστοιχη χρέωση ή πίστωση λογαριασμού ευρώ που τηρείται στην ίδια ή άλλη τράπεζα.

Πάντως, κατά τη διάρκεια της μονοετούς μεταβατικής περιόδου η ανάληψη από τα ΑΤΜς μετρητών θα γίνεται μόνο σε δραχμές, ανεξάρτητα αν ο λογαριασμός καταθέσεων του κατόχου της κάρτας τηρείται σε δραχμές ή σε ευρώ. Αναμένεται, επίσης ότι τα ΑΤΜς θα αποκτήσουν μάλλον απευθείας λογισμικό σε ευρώ.

Τα ανωτέρω θέματα ενδιαφέρουν τις επιχειρήσεις και για την ομαλή διεξαγωγή των συναλλαγών αλλά και για το λόγο ότι πολλά στελέχη τους είναι εφοδιασμένα με business cards.

η) Ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων στα σημεία πώλησης (EFTPOS)

Οι μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα τα πολυκαταστήματα που χρησιμοποιούν ή προτίθενται να χρησιμοποιήσουν τα EFTPOS ενδιαφέρονται για ορισμένα από τα ανωτέρα ζητήματα. Οπωσδήποτε όμως μετά την 1/1/2001 πρέπει να είναι δυνατή η καταχώρηση και αποστολή για επεξεργασία συναλλαγών εκφρασμένων σε ευρώ με τη χρήση δραχμικής ή κάρτας εκφρασμένης σε ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι οι προμηθευτές POS πρέπει να έχουν μετατρέψει το λογισμικό πριν από την 1/1/2001 ώστε να δέχονται κάρτες και σε ευρώ.

θ) Η τελική φάση

Από 1/1/2002 που θα κυκλοφορούν τα τραπεζογραμμάτια ευρώ θα λάβουν χώρα οι εξής ενέργειες:

- μετατροπή δραχμικών πιστωτικών και χρεωστικών καρτών σε ευρώ.
- εμφάνιση υπολοίπων λογαριασμού, ορίων κλπ σε ευρώ.
- επεξεργασία συναλλαγών σε δραχμές και ευρώ οπωσδήποτε
- αναλήψεις μετρητών σε ευρώ μέσω ΑΤΜς.
- μετατροπή POS για την καταγραφή των συναλλαγών σε ευρώ.

Από 1/3/2002 κάθε δραχμική συναλλαγή θα εξαφανισθεί και τα ΑΤΜς και τα POS θα φέρουν λογισμικό διενέργειας των πράξεων μόνο σε ευρώ.

ι) Οι μεγάλες επιχειρήσεις και το σύστημα TARGET - EPMHΣ

Οι μεγάλες επιχειρήσεις ενδιαφέρονται: α) για την ασφάλεια των συναλλαγών τους και β) για το κόστος που επιβαρύνονται από τα διατραπεζικά συστήματα πληρωμών. Το σύστημα TARGET - EPMHΣ δεν θα διακανονίζει μόνο πράξεις που αφορούν την άσκηση την νομισματικής πολιτικής αλλά και μεγάλες πληρωμές πελατών. Είναι σύστημα ON LINE που παρέχει τη μεγαλύτερη ασφάλεια διακανονισμού από όλα τα άλλα συστήματα. Επόμενο, πληρούται απόλυτα η πρώτη προϋπόθεση. Όσον αφορά το κόστος αρχικά είχε ορισθεί ένα εύρος προμηθειών για τις διασυνοριακές συναλλαγές από 1,5 έως 3 ευρώ το οποίο περιορίσθηκε τελικά από 0,8 έως 1,75 ευρώ.

Αυτό έγινε κάτω από τη πίεση του ανταγωνισμού. Παράλληλα με το TARGET λειτουργεί και το σύστημα συμψηφισμού της Euro Banking Association (EBA) που είναι σύστημα καθαρού διακανονισμού (net settlement system). Πληρεί τα ελάχιστα πρότυπα Λαμφαλούτσι, δεν παρέχει όμως την ίδια ασφάλεια όπως το TARGET. Αναμένεται να ορίσει μικρότερες προμήθειες. Οι επιχειρήσεις πρέπει να σταθμίσουν τα πλεονεκτήματα της υψηλότερης προμήθειας. Να ζητούν πληροφόρηση από την τράπεζα τους και να επιλέγουν κατά περίπτωση για τις διασυνοριακές πληρωμές τους το ένα ή το άλλο σύστημα. Πάντως, με τη μέχρι τώρα εμπειρία το TARGET έχει κερδίσει τις προτιμήσεις των αντισυμβαλλόμενων.

κ) Το Σύστημα ΔΙΑΣ

Το ελληνικό διατραπεζικό σύστημα μικρών πληρωμών (retail payment) ΔΙΑΣ θα συμψηφίζει τη συνολική ημερήσια θέση του μέσω του συστήματος EPMHΣ. Θα αντιμετωπίσει τα ίδια προβλήματα όπως και τα άλλα συστήματα. Από 1/1/2001 πρέπει να είναι σε θέση να διενεργεί διακανονισμούς και σε ευρώ. Σε περίπτωση προώθησης πληρωμών σε ευρώ ή σε νόμισμα της ζώνης η μετατροπή σε δραχμές και αντίστροφα θα γίνεται με βάση τις αμετάκλητες ισοτιμίες μετατροπής. Η τιμολόγηση στο σύστημα αυτό είναι ενιαία για όλες τις τράπεζες και μόνο από το σύστημα ανταποκριτών τραπεζών μπορεί να δεχθεί ανταγωνιστικές πιέσεις. Λόγω όμως του μικρού ύψους των ποσών δε αναμένεται να απασχολήσει τις επιχειρήσεις. Ενδιαφέρον όμως ζήτημα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, θα αποτελέσει η επιβάρυνση των πολυκαταστημάτων που χρησιμοποιούν τα POS.

λ) Φορολογικές ταμιακές μηχανές

Οι εμπορικές επιχειρήσεις θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της μετατροπής των φορολογικών ταμιακών μηχανών (cash registers). Το πρόβλημα θα αντιμετωπίζοτο κύρια από 1/1/2002 που θα κυκλοφορήσουν το ενιαίο ευρωπαϊκό τραπεζογραμμάτιο και κέρμα. Οι επιμελείς όμως εταιρίες αναμένεται να κινηθούν νωρίτερα. Πρέπει πρώτα να διερευνηθεί εάν οι ταμιακές μηχανές μπορεί να προσαρμοσθούν με την αλλαγή λογισμικού. Εάν αυτό δεν είναι δυνατόν πρέπει να αντικατασταθεί και το υλικό (hardware). Επειδή η πίεση θα είναι μεγάλη πρέπει να ειδοποιηθεί ο κατασκευαστής έγκαιρα. Λαμβανομένου όμως υπόψη ότι το κόστος προσαρμογής θα είναι μεγάλο δεν αναμένεται ότι οι επιχειρήσεις θα εισήγαγαν, τουλάχιστον στην Ελλάδα που έχει μονοετή μεταβατική περίοδο, σύστημα διπλής αναγραφής των τιμών. Η πιο φυσιολογική εξέλιξη ήταν η απευθείας μετατροπή του ευρώ στη διάρκεια της περιόδου της συγκυκλοφορίας. Όμως, μετά το Νόμο 2842/27-9-2000 που επιβάλλει την υποχρεωτική διπλή αναγραφή των τιμών, οι επιχειρήσεις πρέπει να συμμορφωθούν: από 1/1/2001 όσες έχουν πάνω από 10 εργαζόμενους και από

μ) Οι αυτόματες μηχανές πώλησης

Οι μηχανές πώλησης (vending machines) λειτουργούν με κέρματα, με τραπεζογραμμάτια ή άλλο μέσο πληρωμής, όπως πλαστικές κάρτες και ηλεκτρονικές κάρτες. Συνήθως, καλύπτουν τις μηχανές πώλησης αναψυκτικών, ποτών, τροφίμων, προϊόντων υγιεινής κλπ. Εκτιμάται ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργούν σήμερα 3,2 εκατομμύρια τέτοιες μηχανές. Σε αυτές πρέπει να προστεθούν άλλα 7 εκατομμύρια μηχανές που δεν ανήκουν στις παραδοσιακές vending machines, λειτουργούν όμως με παρόμοιο τρόπο. Πρόκειται για τις μηχανές πώλησης εισιτηρίων για τα μέσα μεταφοράς, τα πάρκινγκ κλπ.

Το 90% των μηχανών πώλησης λειτουργεί με κέρμα. Ο μέσος όρος της ζωής των μηχανών είναι 15 χρόνια. Η μετάβαση στο ευρώ σημαίνει:

α) αντικατάσταση του λογισμικού στις μηχανές τελευταίας γενιάς.

β) αντικατάσταση και του υλικού (hardware) στις μηχανές παλαιάς τεχνολογίας στις οποίες η μετατροπή είτε είναι αδύνατη ή το κόστος αυτής είναι απαγορευτικό.

Στην Ελλάδα, η οποία έχει ετήσια μόνο μεταβατική περίοδο, αναμένεται ότι η προσαρμογή όλων των ανωτέρων μηχανών θα γίνει λίγο πριν από την 1/1/2002 ή κατά τη διάρκεια της περιόδου της συγκυκλοφορίας. Επίσης θα αποφευχθεί η τροποποίηση του λογισμικού για να λειτουργούν σε δραχμές και ευρώ στη διάρκεια της ανωτέρω περιόδου. Μάλλον θα υπάρξει μετατροπή απευθείας σε ευρώ.

α) Προβληματισμός

Η υπάρχουσα νομοθεσία καθιστά δυνατή τη διαφοροποίηση των πρακτικών από κράτος σε κράτος και από επιχείρηση σε επιχείρηση. Το κόστος και οι δυσκολίες οδηγούν σε μία διπλή αναγραφή των τιμών, σε εθνικό νόμισμα και σε ευρώ, αρκετά εκτεταμένη αλλά επιλεκτική λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων δαπανών και των αναγκών των πελατών και καταναλωτών. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η διπλή αναγραφή των τιμών στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, θα διαδραματίσει ένα πρωταρχικό ρόλο στην εμπέδωση της εμπιστοσύνης αλλά η εξοικείωση με το νέο νόμισμα είναι αμφισβητήσιμη. Πολλοί θα περιοριστούν στην τιμολόγηση στο εθνικό νόμισμα, με το οποίο είναι εξοικειωμένοι και δεν θα δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην τιμολόγηση σε ευρώ. Βέβαια, αυτό θα συμβεί με τους καταναλωτές εκείνους που έχουν περιορισμένες γραμματικές γνώσεις. Αντίθετα, στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και στα άτομα με πνευματική καλλιέργεια η διπλή αναγραφή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

Όσον αφορά το χρονικό διάστημα εισαγωγής της διπλής αναγραφής των τιμών οι γνώμες διίσταντο. Άλλοι υποστήριζαν ότι αυτό πρέπει να εφαρμοσθεί από 1/1/2001 και άλλοι έξη μήνες πριν από την 1/1/2002 και κατά τη διάρκεια της περιόδου της συγκυκλοφορίας. Η ελληνική κυβέρνηση υποχρεώνει τις επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 10 εργαζόμενους στη διπλή αναγραφή από 1/1/2001. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις είναι υπόχρεες από 1/3/2001 (Νόμος 2842/27-9-2000).

Για την τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών σε ευρώ υπάρχει επίσης μεγάλος προβληματισμός. Το ζήτημα συνδέεται με την εμπορική πολιτική των επιχειρήσεων, με τις ψυχολογικές τιμές και την πίεση του ανταγωνισμού. Από μακροοικονομική άποψη, εκείνο το οποίο είναι κρίσιμο αφορά τη στρογγυλοποίηση των τιμών. Εφόσον εκδηλωθεί τάση για στρογγυλοποίηση των τιμών προς το πλησιέστερο ευρώσέντ ή προς την πλησιέστερη ακέραια μονάδα ευρώ, τότε θα υπάρξουν πληθωριστικές πιέσεις που μπορούν να δημιουργήσουν πρόβλημα στα προγράμματα σταθεροποίησης των κυβερνήσεων. Για το λόγο αυτό η ελληνική κυβέρνηση έλυσε το πρόβλημα με νόμο (βλέπε επόμενο κεφάλαιο).

β) Η διπλή αναγραφή των τιμών

Η διπλή αναγραφή των τιμών αποτελεί ζήτημα σύγκρουσης μεταξύ των ενώσεων καταναλωτών και των επιχειρηματικών οργανώσεων. Οι πρώτες υποστηρίζουν τη μεγαλύτερη δυνατή περίοδο εφαρμογής του μέτρου ενώ οι δεύτερες αντιτίθενται σε κάθε μορφή αναγκαστικής επιβολής δια νόμου λόγω της αύξησης του κόστους που θα συνεπάγεται. Τελικά δεν υπήρξε νομοθετική επιβολή στην Ε.Ε. με εξαίρεση την Ελλάδα αλλά τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις προς την κατεύθυνση της διπλής αναγραφής. Πιστεύουν ότι η πίεση του ανταγωνισμού τελικά θα επιβάλει τη γενίκευση του μέτρου.

Ενας αριθμός τεχνικών προβλημάτων προκύπτει από την εφαρμογή της διπλής αναγραφής:

- η διπλή αναγραφή θα οδηγήσει σε μία υπερφόρτωση της πληροφόρησης των ενδιαμέσων παραγωγικών μονάδων αλλά και των καταναλωτών. Για το λόγο αυτό συνίσταται όπως παρουσιάζεται σε ευρώ το τελικό άθροισμα της αξίας επί μέρους πρώτων υλών, προϊόντων ή υπηρεσιών και όχι κάθε κονδύλι χωριστά. Αυτό σημαίνει ότι τα συστήματα πληροφορικής και οι ταμειακές μηχανές θα έχουν τη δυνατότητα επιλεκτικής παρουσίασης σε ευρώ και κύρια με τη πίεση ενός πλήκτρου να εμφανίζεται το τελικό άθροισμα σε εθνικό νόμισμα και σε ευρώ.
- η διπλή αναγραφή δεν θα δημιουργήσει πολλά προβλήματα στις μεγάλες επιχειρήσεις. Αρκεί η παρουσίαση του τιμοκαταλόγου τους και του δελτίου αποστολής σε εθνικό νόμισμα και σε ευρώ. Αντίθετα, οι μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις θα συναντήσουν δυσκολίες λόγω έλλειψης ηλεκτρονικών μέσων. Ίσως χρησιμοποιούν χειροκίνητους υπολογιστές αλλά αυτό απαιτεί κόπο, χρόνο και δαπάνες που θα προκύψουν από την πρόσληψη προσωπικού.
- οι βιομηχανίες λογισμικού σχεδίασαν χειροκίνητους μετατροπείς (converters). Θα απεικονίζουν την τιμή ενός προϊόντος ή υπηρεσίας ταυτόχρονα και στα δύο νομίσματα ή αρχικά στο εθνικό νόμισμα και κατόπιν με το πάτημα ενός πλήκτρου σε ευρώ. Η παραγωγή τους άρχισε μετά την 1/1/99, ημερομηνία από την οποία ισχύουν οι αμετάκλητες ισοτιμίες μετατροπής μεταξύ ευρώ και εθνικών νομισμάτων της ζώνης. Στην Ελλάδα η οποία μετέχει στη ζώνη του ευρώ από 1/1/2001, οι μετατροπείς κυκλοφόρησαν μετά την ημερομηνία αυτή.
- τεχνικό πρόβλημα αναμένεται να αντιμετωπίσουν τα μεγάλα πολυκαταστήματα και τα σουπερμάρκετ τροφίμων. Για την τιμολόγηση χρησιμοποιούν τα ηλεκτρονικά πιστολέτα που συνδέονται συνήθως με ηλεκτρονικό υπολογιστή. Θα πρέπει έγκαιρα να προσαρμόσουν το μηχανικό και λογισμικό μέρος του συστήματος ώστε να ανταποκριθούν στην πρόκληση.

γ) Η τιμολόγηση σε ευρώ

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα κατοχυρώσει τη διαφάνεια των τιμών. Σήμερα με την ύπαρξη 14 διαφορετικών νομισμάτων στην Ε.Ε. είναι δύσκολη η συγκρισιμότητα. Διαφορές στις τιμές των ομοειδών προϊόντων υπάρχουν λόγω διαφορών στη φορολογία, το εργατικό κόστος, την παραγωγικότητα και το ρυθμό του πληθωρισμού. Η εναρμόνιση των οικονομικών δεικτών, η επιδιωκόμενη φορολογική σύγκληση και ο ανταγωνισμός θα διευκολύνουν τη σύγκληση

των τιμών. Διαφορές, όμως, έστω και μικρότερες θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν και θα οφείλονται στην επίδοση των επιχειρήσεων στους τομείς της μείωσης του χρηματοοικονομικού και λειτουργικού κόστους, της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών και στο μάρκετινγκ.